

T O O N E E L

Het Huis der Gebroken Harten, Tooneelspel van G. Bernhard Shaw, bij de Tooneelgroep „Studio”.

De Kersentuin, Tooneelspel van Anton Tsjechow bij Het Residentie-Tooneel.

Het nieuwe gezelschap van Albert van Dalsum en Paul Storm „Studio” heeft het seizoen geopend met een voortreffelijke opvoering van Shaw's *Heartbreak House*. In zijn voorrede schrijft Shaw, dat hij met dit huis bedoelt: „het overbeschaafde, gemakzuchtige Europa van voor den Wereldoorlog.”

Shaw schrijft het zelf. Zoo een criticus dit van het stuk had opgemerkt, zou ik hem verweten hebben „hinein zu interpreteren”. Ik zou deze qualificatie niet veel aandacht geschonken en mij bepaald hebben tot de eigenschappen van het stuk als tooneelwerk. Nu echter worden we gedwongen ons uit te spreken over de symboliek, die Shaw zegt in zijn werk te hebben gelegd. Hij noemt dus dit huis het Oude Europa. Hij spreekt van de bewoners: „Zij wenschten alleen hun dichtelijke droomen te realiseeren in hun eigen leven en als zij er de kans toe zagen, leefden zij zonder de minste wroeging van inkomens, die zij nooit verdiend hadden.”

Ik wil er niet verder op ingaan, of Shaw met deze karakteristiek gelijk heeft, zolang hij die geeft aan een bepaalde klasse uit het begin onzer eeuw. Maar ik vind haar zeer zeker niet op zijn plaats zoo hij haar geeft aan de bewoners van dit huis

Het is een wonderlijk huis, dit *Huis der gebroken Harten*, waar ieder binnen komt vallen en ieder binnen het half uur in liefdes-

problemen verwickeld is. Men pleegt in dit huis aanslagen op het hart zijner bezoekers. Wanneer in het laatste bedrijf wordt uitgesproken: Wat is er toch in de sfeer van het huis? En wanneer Elly, het jonge meisje, wier hart nauwelijks genezen is, zegt: „Ik noem dit het huis der gebroken harten”, dan voelt men dat er inderdaad op een wonderlijk directe wijze de aangelegenheden des harten als primair in het leven worden behandeld. De reactie hiertegen van den conventioneelen burgerman is dan ook volkomen begrijpelijk. Deze vertegenwoordigt de gangbare beschouwingen over deze problemen en heeft het gevoel, in een gekkenhuis te zijn beland. Van zijn kant volkomen terecht. Maar hoe komt het, dat toch in onzen geest een vraagteken rijst bij deze opmerking en wij ons afvragen: „Is dit waar?” Ik geloof, dat hiervan de oorzaak ligt in de voor Shaw typische beschrijving zijner menschen. Shaw beeldt geen menschen uit, zooals zij leven in de realiteit. Shaw beeldt uit zijn visie op de menschen. Hij heeft een vlijmscherpen blik, waarmee hij den mensch doorziet in al zijn zelfbedrog, eigenliefde, illusies omtrent zichzelf.

Hierin ligt het merkwaardige bij hem, dat hij zijn personen laat spreken met de zelfcritiek en zelfspot, die bij al deze door hem ontmaskerde karakters in het geheel niet hoort. Dat geeft zijn figuren iets onwaarachtigs, dat belet hem een vol beeld te geven van een levend mensch. Zij blijven in de eerste plaats producten van Shaw's geest. Ze spreken Shaw's geestige opmerkingen uit. Men moet hen niet aan hun woord houden, men moet niet eischen